

Božica ANIĆ
Muzej grada Koprivnice

KOPRIVNIČKE NOVINE U ZAVIČAJNOJ ZBIRCI MUZEJA GRADA KOPRIVNICE (I.)

Zahvaljujući tradiciji novinskog nakladništva u Koprivnici u proteklih 112 godina od kad su se pojavile prve novine, pa sve do danas, pokrenuti su brojni naslovi kao i godišta koji su danas sastavni dio zavičajne zbirke u knjižnici Muzeja čineći tako njeno posebno bogatstvo i vrijednost. Poznata je višestruka vrijednost lokalnih novina koja se može promatrati s različitih aspekata; kulturološkog, povijesnog, sociološkog, političkog kao i njihova funkcija. Osim primarne, informacijske funkcije, novinama treba pridodati i funkcije koje one imaju u navedenoj zbirci, odnosno promatrajući ih u knjižničnom okruženju, to su onda danas funkcije kako izvora tako i dokumenta. Ako se uzme da su mjesne novine odraz javnog života lokalne sredine, da oslikavaju mjesne prilike i događaje vremena u kojem nastaju i izlaze, onda je jasno zbog čega se o novinama govori kao o izvoru ili dokumentu, ali isto tako, kao i o kulturnom dobru. Pregledom koji slijedi, obuhvaćeni su svi naslovi novina za koje se utvrdilo da su izlazili u Koprivnici od pojave prvih novina pa sve do današnjih.

Kraj 19. stoljeća

Svoje prve novine Koprivnica dobiva krajem 19. st., točnije 1896. g. Izašle su pod naslovom Koprivnički glasnik. Urednik je bio koprivnički učitelj Josip Kirar, te apatovački učitelj i hrvatski pisac Ivan Lepušić. Izlazile su tjedno, godinu dana i to od početka ljeta 1896. do sredine 1897. god.¹ Novine su tiskane u tiskari Tita Kostinčera² koji je došao u Koprivnicu iz Bjelovara, otvorio knjižaru i papirnicu 1880. g., a pet godina kasnije i prvu tiskaru u Koprivnici u kojoj su izašle i prve koprivničke novine. Ostaje upitno tko je bio izdavač ovih prvih novina od kojih nažalost Muzej ne posjeduje niti jedan broj, premda prema navodima Leandera Brozovića među sačuvanim brojnim naslovima su bile i ove prve.³

1 Sudeta, Mato. Prilozi za historijat koprivničkog novinstva // Podravske novine, 3, 15 (1932) 2.

2 Feletar, Dragutin. Iz povijesti koprivničkog tiskarstva. Koprivnica: Podravka, 1978. Str.5.

3 Brozović, Leander. Građa za povijest Koprivnice. Koprivnica: Muzej grad Koprivnice, 1978. Str.158.

Razdoblje 1910.- 1918.

Od prestanka izlaženja prvih koprivničkih novina proći će 13 g. do pojave novog tjednika, Podravske hrvatske straže koju je 1910. g. pokrenuo Klub Starčevićeve Hrvatske stranke prava i to su izgleda jedine koprivničke novine koje su u jednom kraćem periodu (1914.) izlazile čak dva puta tjedno. Novine su prestale izlaziti 1915. g.⁴

Drugi tjednik ovog razdoblja koji je uzeo ime kao i prve koprivničke novine, Koprivnički glasnik pokrenuo je koprivnički odvjetnik Miroslav Šubert, a izlazi 1912. g. Tjednik je nakon četvrtog broja prestao s izlaženjem. Štampao se u tiskari V. Vošickog.⁵ 1914. g. pokrenut je *po pristašama bivše hrvatsko srpske koalicije*⁶ novi list za pouku, gospodarstvo, društveni i javni život pod naslovom Napred, a vlasnik i odgovorni urednik bio je, zidarsko obrtnik, Valko Igrić. Ne zna se točno do kada novine izlaze. Nejasno je da li su prestale s izlaženjem 1914. ili 1915. g. Prestankom izlaženja Napreda i Podravske hrvatske straže Koprivnica tijekom cijelog rata ostaje bez lokalnih novina.

Razdoblje 1918.-1940.

Po završetku rata, krajem 1918. g. počinje izlaziti tjednik Podravac. Pokrenuo ga je koprivnički prof. Luka Golub u dogovoru s Vinkom Vošickim u čijoj tiskari je ujedno i tiskan. Tjednik je uređivan *u duhu narodnog jedinstva Hrvata, Srba i Slovenaca*, no zbog slabog odaziva među građanstvom već 1919. g. prestaje s izlaženjem.⁷

Kako Koprivnica ne bi ponovo ostala bez mjesnih novina početkom 1919. g. pokrenut je novi tjednik Demokrat koji je pokrenula Mjesna organizacija Saveza hrvatskih obrtnika pod geslom „Prosvjetom i radom k slobodi,“ kao izvanstranački list za cijelu Podravinu. Demokrat je 1920. g. promijenio ime u Podravski glasnik kao glasilo i nadalje Saveza hrvatskih obrtnika. Pod novim naslovom izlazi do 1923. g., ali ne i pod istim vlasnikom. Krajem 1922. g. postaje vlasništvo akademskog društva „Jurislav Janušić“.⁸ Prestaje izlaziti početkom 1923. g.

⁴ Sudeta, Mato. Prilozi za historijat koprivničkog novinstva // Podravske novine, 3, 15 (1932) 2.

⁵ Isto.

⁶ Isto.

⁷ sto.

⁸ Akademski klub „Jurislav Janušić“ nastao je 1908. god. u Rijeci koju je zbog političkih progona, dolaskom D' Annuzia nakon rata, većina članova napustila. Od tog vremena Vrhovni odbor kluba nalazi se u Zagrebu. Ideja Kluba brzo je bila prihvaćena i zahvatila je velik dio akademske omladine. Smisao je bio u tome da se ... *naprednu omladinu potakne na rad u selu među našim seljačkim narodom. Najveća se pažnja polaže na prosvjetu seljaka.* Velik broj „Januševaca“ osim akademske omladine nalazio se je među radnicima ostalih klubova i udruženja, kao i među srednjoškolskom

Još za vrijeme izlaženja Podravskoga glasnika krajem 1922. g. počeo je izlaziti Hrvatski narod kao neovisan tjednik, a pokrenuo ga je koprivnički učitelj Rudolf Žličar. Tjednik je prestao izlaziti u kolovozu 1924. g., pa je Koprivnica ponovo, ali nakratko, bez lokalnog tiska. Već u listopadu 1924. g. Vinko Vošicki, koprivnički tiskar, pokreće Koprivničke novine koje su tijekom svog izlaženja do početka 1928. g. mijenjale kako vlasnike tako i urednike.

Drugi tjednik koji je također pokrenut krajem 1924. g. je Koprivnički Hrvat koji je izlazio vrlo kratko. Izašlo je svega pet brojeva, da bi nakon pauze od četiri godine novine bile ponovo pokrenute u ožujku 1928. g. kao tjednik „Hrvatskog bloka“ i izlazile su do sredine 1932. g. List ponovo počinje izlaziti 1941. i izlazi do 1943. g.

Krajem 1926. g. Koprivnica je nakratko bez novina. Da bi se popunila praznina, neumoran i agiln Vinko Vošicki ponovo pokreće svoje novine, Domaće ognjište, pod uredništvom akademskog slikara Stjepana Kukeca. Tjednik je izlazio do srpnja 1927. g.

Hrvatska Podravina je novi tjednik pokrenut neposredno nakon prestanka izlaženja Domaćeg ognjišta. Prvi broj izašao je 30. srpnja 1927. g. Iste godine prestao je s izlaženjem, a izašlo je svega 10 brojeva. Iste 1927. g. u listopadu izlazi prvi broj novog koprivničkog tjednika Hrvatsko kolo. Istovremeno u Koprivnici izlaze tri tjednika; Hrvatska Podravina, Hrvatsko kolo i Koprivničke novine i svi izlaze subotom. Interesantno je da Hrvatsko kolo prestaje s izlaženjem istog dana kad i Hrvatska Podravina, 26. studenog 1927. Novine su ponovo pokrenute u svibnju 1928. uoči gradskih izbora, izašla su samo dva broja i nakon drugog ponovo prestaje njihovo izlaženje. Po treći puta Hrvatsko kolo izlazi 28. studenog 1928. g., a prestalo je izlaziti s petim brojem iste godine. Dinamičnost izdavaštva navedenog vremena vjerojatno je uvjetovana političkim situacijom (održavanje skupštinskih i gradskih izbora), no postavlja se pitanje što je utjecalo na kratkoću izlaženja novina: da li je to politički ili financijski moment.

Braća Loborec ponudila su Klubu akademičara tiskanje klupskih novina po vrlo povoljnim uvjetima, što je od strane Kluba bilo i prihvaćeno, pa su tako 1930. g., zaživjele 14 po redu koprivničke novine pod naslovom Podravske novine, a vlasnik i izdavač bio je još jedan akademski klub, ovaj puta vrlo aktivan koprivnički Klub akademičara. To su ujedno i novine s najdužom tradicijom izlaženja. Izlazile su 11 g., sve do početka 1941. g. i u navedenom periodu mijenjali su se kako urednici tako i vlasnici. Izlaženje je nastavljeno 1945. g.

omladinom kojoj posvećuje jednakom mjerom svoju brigu, pa otvara brojne srednjoškolske podružnice izvan Zagreba, među kojima i 1922. god podružnicu u koprivničkoj gimnaziji.

Razdoblje 1941.-1945.

I u ratnom razdoblju Koprivnica ne ostaje bez novina. S uhodanom tradicijom izlaženja nastavlja tjednik Koprivnički Hrvat, sada u službi ustaškog pokreta, čije izlaženje je bilo prekinuto sredinom 1943. g. Podravska straža, kao druge režimske novine počinju izlaziti 1944. i izlaze sve do proljeća 1945. g., a list za ustašku mladež pod naslovom ŽAP (Živio Ante Pavelić) pojavljuje se već 1941. g., neredovit je u izlaženju i traje do početka 1945. g.

Razdoblje 1945.- 1991.

Novo razdoblje koje je nastupilo nakon II. svj. rata donosi brojne promjene, a među njima i promjene u novinskom izdavaštvu. Prve novine u Koprivnici nakon rata su Podravske novine koje su prestale izlaziti 1941. g. Ponovo su pokrenute pod istim naslovom u rujnu 1945. i izlaze do veljače 1946. g. ili kako je to zabilježio dr. Leander Brozović na margini novina *S brojem 21. ove su novine prestale izlaziti radi nestašice papira.*⁹

1948. g. izlazi Glas fronte kao glasilo Narodne fronte za kotar Koprivnicu. Prvi broj izašao je 29. listopada 1948. Koliko je brojeva izašlo i do kada je Glas izlazio trebalo bi utvrditi, ali vjerojatno je da nije bio dugog vijeka. Već 1950. g. pojavljuje se Glas Podravine, novine s najdužom tradicijom koje su u svom gotovo 60. godišnjem periodu izlaženja bilježile i zabilježile sve značajne događaje iz života Koprivnice. Tjednik je tijekom svog izlaženja u nekoliko navrata mijenjao naslove, ali uvijek se je vraćao onom prvom – Glas Podravine. Pod naslovom Koprivnički tjednik izlazi od 1. siječnja 1954. do 26. srpnja 1955. g. Od 1955. nosi prvotni naslov Glas Podravine koji je 1993. g. promijenjen u Glas Podravine i Prigorja. Pod tim naslovom nastavlja izlaženje do 30. prosinca 2005. g., da bi od 2006. g. izlazio ponovno kao Glas Podravine. Kao prilogi Glasa Podravine izlazili su; humorističko satirički listovi Koprivnički Kerempuh, Rešeto i Koprivnice, te književni prilog Ruke.

Razdoblje 1991. – 2009.

Razdoblje nove hrvatske države prati koprivničko novinsko izdavaštvo pojavom novih tjednika. Dugogodišnju tradiciju izlaženja i nadalje nastavlja Glas Podravine. U veljači 1992. g. izlazi prvi broj Podravskog tjednika. Novine su

⁹ Novine s bilješkom Leandera Brozovića čuvaju se u koprivničkom Muzeju.

izlazile tijekom 1992. g. Koprivnica po drugi puta 1995. g. dobiva Koprivničke novine. Prvi broj tjednika izašao je u rujnu 1995. g. Novine izlaze do 1996. g., i izašla su 52 broja. Najmlađi tjednik koji bilježi 9. g. izlaženja je Podravski list. Prvi broj pojavljuje se 15. listopada 2001. g. U proteklih devet godina izlaženja doživljavao je promjene uvodeći dodatke kao što su; TV raspored koji je zamijenjen TV Obločecom ili Podravski sport, Obrtnički vodič, Mali oglasi, a svi zajedno pridonosili su porastu broja stranica pa se list danas tiska na 80tak stranica. Tijekom 2007. g. počinju izlaziti prve besplatne novine Koprivnica News, no nisu doživjele prvu godinu izlaženja, kao ni Domaći list koji izlazi svega tri mjeseca, a izlaženje započinje krajem 2008. g.

U proteklih 112 godina u Koprivnici su izašla 22 novinska naslova mjesnih (koprivničkih) i regionalnih (šira okolica Koprivnice), s tim da se pod novinama podrazumijeva serijska publikacija koja se izdaje u utvrđenim i čestim razmacima, obično dnevno, tjedno ili polutjedno i koja izvještava o tekućim zbivanjima i temama od općeg interesa, no da su to i sve novine koje su izlazile u Koprivnici ne može se sigurno ustvrditi. Ovome prikazu novinskog izdavaštva treba svakako dodati šaljivo satiričke i tvorničke listove.

Šaljive novine

Predstavljaju poseban novinski žanr u kojemu su šaljivi ton, humor i satira sredstvo oslikavanja cjelokupnog javnog života zajednice, a od žaoka nije pošteđen niti jedan društveni sloj. Tradicija šaljivih novina prisutna je u Koprivnici, na što upućuju brojni naslovi koji su se počeli pojavljivati negdje 20-tih godina prošlog stoljeća. Novine su izlazile kao samostalni izdavački pothvati ili pak kao priloge nekih novinskih naslova. Neke od njih su bile redovite u izlaženju pa su izlazile tjedno ili mjesečno. Druge su bile povremene, a izlaženje je bilo prigodno, vezano uz određene datume ili događaje. Najomiljeniji datumi izlaženja šaljivih novina svakako su bili fašnik i 1. travanj, a od događaja oni političkog karaktera, primjerice gradski izbori.

Među najstarijim šaljivim novinama je Koprivnički klopotec koji se pojavljuje 1923. g. izlazio je povremeno i pojavljuje se sve do 1942. g. Izlaženje Izbornog paprenjaka vezano je uz izbore 1927. g. Tijekom 1940. god. kao mjesečnik izlazi Podravski klopotec. Metla izlazi kao izvanredno izdanje lista Žap, a šaljivi list domaćih zmešarij je Trič trač koji izlazi kao travanjski broj 1945. g.

U izdanju Glasa Podravine kao povremeni šaljivi listovi izlaze Koprivnički Kerempuh i Rešeto, dok Koprivice čiji prvi broj je bio povučen iz prodaje¹⁰ izlaze

¹⁰ Prema riječima i sjećanju urednika Koprivica Vladimira Kuzela broj je povučen iz prodaje zbog nekima, nepočudnih aforizama.

1964. i izlaze povremeno do 1967. g. Izašlo je 19 brojeva.

Kao izdavač šaljivih listova pojavljuje se i Podravka pa je tako već 1964. ? zaživio Feferon, humoristički prilog listu prehrambene industrije „Podravka“.

Tvorničke novine

Predstavljaju zaseban i neizostavni dio koprivničkog novinskog izdavaštva. Javljaju se 60tih godina prošlog stoljeća. Odražavaju duh radničkog samoupravljanja i postignuća radničke klase. Izvještavaju o tekućim zbivanjima i temama bitnim za radne kolektive dok je učestalost izlaženja, tjedna, dvotjedna, mjesečna. Obično formatom i izgledom oponašaju novine.

Među prvima u Koprivnici izlazi Podravka: list radne zajednice koja vjerojatno počinje izlaziti 1961. g. i već u istom desetljeću u dva navrata proglašena je najboljim tvorničkim listom u državi. Podravku su u njezinom dugogodišnjem izlaženju pratili brojni prilozi. Jedan od najranijih, svakako je Feferon (1969.?), humoristički prilog listu Podravka. Od 1973. g. kao poseban prilog namijenjen poljoprivrednim proizvođačima pojavljuje se Zelena Podravka. Ostali listovi radnog kolektiva Podravke koji su izlazili samostalno ili kao prilozi Podravke su; Mala Podravka, Terenko, Kokot-bilten SSO SOURA-a Podravka, Dioničarski glasnik, SINNPA-list sindikalne podružnice „Podravka“ d.d.

I ostale radne organizacije u Koprivnici pokreću svoje listove. Tako kombinat „Bilo-Kalnik“ pokreće svoj list pod istim naslovom Bilo-Kalnik, tu su još Grafičar: informativni list radnog kolektiva Koprivničke tiskare, Signal: glasilo radne organizacije željeznički prijevoz Koprivnica, Izvor: informativni list radne organizacije „Izvor“, Komunalac: informativni list RO „Komunalac, Sloga: informativni list Tvornice obuće „Sloga“. I zdravstvo je imalo svoje listove kao što su Naše zdravstvo: glasilo medicinskog centra i SIZ-a zdravstva Koprivnica i Dr. Tomislav Bardek: glasilo medicinskog centra Koprivnica.

Neki od navedeni listova preživjeli su sve nedaće pretvorbi i promjene 90-tih, te uspješno bilježe svoje već poprilično visoke godine izlaženja, neki su nestali zajedno sa svojim osnivačima, a neki su prestali izlaziti. Vrijedno bi bilo ustanoviti da li su to i svi listovi koji su izlazili u radnim kolektivima Koprivnice.

Nastanak zavičajne zbirke novina Muzeja grada Koprivnice

Ovdje valja podsjetiti na prve godine nastajanja Muzeja pri čemu je Zbornik Muzeja grada Koprivnice odigrao značajnu ulogu. Zbornik je počeo izlaziti već 1946. g. čiji urednik je bio Leander Brozović. Uz brojne tekstove vezane uz po-

vijest, kulturnu povijest, etnografiju Koprivnice i njene okolice, kao i događaje i osobe koje su obilježile određena povijesna razdoblja u životu grada, treba napomenuti i stalnu rubriku Iskaz darovatelja Muzeju grada Koprivnice. Ova rubrika ne samo da je izvještavala o predmetima darovanim muzeju kao i njenim darovateljima, već je i poticala na to. Pa tako u trećem svesku čitamo *Nastavlja se sa sakupljanjem predmeta od umjetničke i povijestne vrijednosti za muzej, kao i knjiga (iz povijesti, znanosti, etnografije i knjiga štampanih u Koprivnici u tiskarama: Kostinčer, Neugebauer, Vošicki, Senjan, Loporci). Namjera je, da se u knjižnici muzeja sakupi, po mogućnosti, čim više knjiga koje spominju Koprivnicu i gornju (srednju) Podravinu.*¹¹

Iz navedenog vidljiva je potreba prikupljanja knjiga za knjižnicu muzeja, kao i jasno naglašena potreba za određenom vrstom knjiga, za što u terminologiji knjižničnog poslovanja postoji naziv nabavna politika. Ovako definirana nabavna politika sa zacrtanim smjernicama gradnje knjižničnog fonda, načelno, prisutna je sve do današnjih dana. U jednom smjeru gradio se stručni fond, a u drugom zavičajni. Posebice je interesantan ovaj zavičajni, unutar kojeg posebnu zbirku čine novine. Dakle, počeci zbirke zavičajnih novina, vezuju se uz rane godine prikupljanja građe za Muzej.

Zbirka zavičajnih novina nastala je uglavnom darovanjem pojedinaca ili koprivničkih nakladnika. U rubrici „Iskaz darovatelja“ Zbornika Muzeja kao i u Dnevniku¹² dr. Brozovića zabilježena su imena darodavaca koji su poklanjali pojedine brojeve ili čitava godišta starih koprivničkih novina, pa spomenimo neke od njih: to su Krunoslav Šavor, Valko Igrić, Janko Paprika, Ante Neimarević Ipak, najveći broj novina u zbirku prispio je zahvaljujući L. Brozoviću što je vidljivo iz adresa (Novi Vinodol, Kutina, Velika Kikinda) na koje su mu dostavljane putem pretplate.¹³ To su primjerice kompletna godišta Podravske novine (1930.-1941.), Koprivničkog Hrvata, Koprivničkih novina i sl... Još uvijek i danas komplete ili pojedinačne primjerke starih koprivničkih novina donose darovatelji u Muzej. Ovdje se može spomenuti jedna od nedavnih, većih donacija dr. Milivoja Kovačića, kojom je zbirka obogaćena s 4 naslova starih iako ne kompletiranih novina, kao i starijim godištima Glasa Podravine.

Osim starijih naslova, predmet darovanja pojedinaca su i noviji naslovi, pa je tako primjerice Muzeju, Koprivice poklonio, ujedno i njihov dugogodišnji urednik, Vladimir Kuzel ili vrijedno je spomenuti obitelj Prvčić koja je, nedavno,

11 Zbornik Muzeja grada Koprivnice. Koprivnica: Odbor za osnivanje Muzeja grada Koprivnice, kao sekcija Doma kulture, 1946. God. I., sv. 3., str. 34.

12 Dnevnik tiskopisa Muzeja grada Koprivnice, br. III . 1949.

13 Leander Brozović bio je kotarski veterinar u Novom Vinodolskom, Kutini i Velikoj Kikindi.

1941. god vraća se u Koprivnicu, gdje s kraćim prekidima, ostaje na mjestu kotarskog veterinara do umirovljenja 1955. Aktivno radi na prikupljanju građe za koprivnički muzej, koji je otvoren 1951. godine dr. Brozović postaje njegovim prvim direktorom.

darovala desetak godišta Glasa Podravine i Podravke.

Drugu skupinu darovatelja, zahvaljujući kojima se popunjava zbirka (od 1950. do danas), uglavnom čine nakladnici koprivničkih novina, zahvaljujući kojima Muzej posjeduje gotovo kompletne primjerke naslova i godišta poslijeratnog novinskog izdavaštva.

Zahvaljujući darodavcima i obavezi djelatnika da prikupljaju i čuvaju građu stvorena je bogata zbirka novina u knjižnici Muzeja. Da *bogata* nije samo puka fraza pokazuje činjenica broja primjeraka sadržanih u zbirci u odnosu na broj naslova koji su proteklih stotinjak godina izlazili u Koprivnici. Osim što je zbirka bogata, može se reći da je i rijetka, jer su neki naslovi ili pojedini brojevi sačuvani samo u Muzeju grada Koprivnice. Osim Muzeja velik broj naslova i godišta koprivničkih novina nalazi se u Nacionalnoj knjižnici.¹⁴

Dio primjeraka sačuvan je i u Knjižnici „Fran Galović“ Koprivnica. Da li postoje pojedinačni brojevi ili kompleti novina u ostalim knjižnicama, muzejima ili arhivima pokazat će budućnost započelih popisa hrvatskih novina kao i baze podataka ili skupni katalozi novina, kad budu završeni. Ostaje još pitanje što se nalazi u privatnim zbirkama.

Zaštita Zbirke zavičajnih novina

Svaka knjižnica dužna je zaštititi svoje zbirke i učiniti ih dostupnima. Čuvanjem zbirke s jedne strane produžuje im se vijek, a s druge to je najbolji način da posluže budućim korisnicima.

Zbog toga se prije desetak godina pri knjižnici Muzeja započelo s programom sustavne zaštite knjižnične građe. Temeljen je na uvidu u zatečeno stanje fonda, njegovom fizičkom stanju i saznanju o vrijednosti knjižničnog fonda. Također je bilo utvrđeno da i smještajni uvjeti za građu nisu optimalni. To je nametnulo potrebu rješavanja smještaja građe, njenu sanaciju, pa tek onda njenu daljnju, dugotrajnu zaštitu. Nakon što je osiguran novi i suvremeno opremljen prostor za smještaj građe, a građa sanirana, pristupilo se razradi programa zaštite. Program zaštite predviđao je kontinuirano provođenje preventivnih mjera zaštite građe, konzervaciju i restauraciju i reformatiranje građe. Preventivnim mjerama vodi se skrb o sigurnosti građe (provala, poplava, požar i sl.), zbog osjetljivosti materijala građa se štiti od fizikalnih, kemijskih i bioloških utjecaja, a brzina propadanja nastoji se usporiti pravilnom pohranom i čuvanjem u optimalnim uvjetima. Do-

¹⁴ Zadaća Nacionalne knjižnice je da prikuplja, čuva i obrađuje svekoliko duhovno hrvatsko stvaralaštvo. Zato se zakonskim propisima osigurava redovito i potpuno dostavljanje „obaveznog primjerka“. Obavezi podliježu izdavači i nakladnici. Prvi propisi koji NSK omogućavaju redovitu dostavu obaveznog primjeraka datiraju još iz 1818.god. Zahvaljujući obvezatnom primjerku koji su dostavljali koprivnički nakladnici velik broj naslova i godišta čuva se u NSK.

tičnim mjerama obuhvaćena je gotovo sva knjižnična građa.

Prilikom uvida u fizičko stanje građe izdvajana je ona na kojoj su bila vidljiva takova oštećenja koja će se morati sanirati nekom od spomenutih mjera zaštite, a izbor će ovisiti svakako o vrsti i stupanju oštećenja, kao i o vrsti građe. Pošto se radi o skupim postupcima zaštite, bilo je potrebno razraditi kriterije i odrediti prioritete u zaštiti. Temeljem toga izdvojene su novine koje su izlazile u Koprivnici do 1945. g. Razlozi zbog kojih su izdvojene novine svakako su zavičajnost, broj sačuvanih primjeraka, stupanj oštećenja, značenje i uloga koju su novine odigrale u životu grada, značenje koje dotične novine imaju danas i na kraju obaveza prema budućim, a zahvala prošlim generacijama koje su na bilo koji način pridonijele stvaranju ove bogate novinske zbirke. Jasno je to su sve razlozi na temelju kojih je mogla biti izdvojena i neka druga, možda i vrednija, građa, međutim prioritet je dat novinama zbog izuzetno lošeg fizičkog stanja koje je posljedica nekvalitetnog novinskog papira, neprimjerene pohrane i nadasve neprimjerenog i učestalog korištenja.

Prvi korak zaštite bilo je reformatiranje građe, odnosno prenošenje građe s izvornika na drugi medij. Razlog tome je dobrobit izvornika, očuvanje intelektualnog sadržaja, poboljšanje dostupnosti i sigurnost u slučaju da se izvornici oštete, ukradu ili unište. Kao medij pohrane bio je odabran mikrofilm. Prije desetak godina kad je započela zaštita novina, digitalni oblik bio je, kod nas, tek na pomolu, a postupci prenošenja na novi medij skupi. Dugotrajno iskustvo pohrane na mikrofilmu i njegova stabilnost svakako mu daju prednost u odnosu na digitalni oblik zbog premalog iskustva s pohranom zapisa na novom mediju i njegove nestabilnosti. Prednost digitalnog zapisa pak leži u tehnički prihvatljivijem načinu korištenja i nadasve brzom i širokoj dostupnosti reformatiranog sadržaja. Zahvaljujući pojeftinjenju digitalizacije stvorena je poželjna strategija zaštite građe koja kombinira stabilnost mikrofilma i široku dostupnost digitalnog oblika. Upravo je to razlog njene primjene u zaštiti zavičajnih novina. U proteklih desetak godina otkako se štite stare koprivničke novine, one do 1945. sve su mikrofilmirane, polovica fonda je digitalizirana dok se nastavak digitalizacije očekuje u narednoj, 2009. g., što bi svakako pridonijelo povlačenju izvornika iz uporabe.

Restauracija je posljednji korak u zaštiti novina. Postupkom se nastoje otклонiti nastala oštećenja na novinama i produžiti njihov vijek. Restaurirane su sve novine iz zbirke do 1940. g. Naredne godine planiraju se restaurirati one do 1945. g. čime bi desetogodišnji program konačno bio priveden kraju.

Mijo Kovačić